

Lausuntopyyntö Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023 - 2026:sta ja siihen liitettävistä lakisäätteisistä alueellisista hyvinvointisuunnitelmista

Vanhusneuvosto 09.10.2023 § 20

Valmistelija

Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026 on strateginen alueellinen asiakirja, joka linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Se on järjestyksessään neljäs alueellinen hyvinvointisuunnitelma Pirkanmaalla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueen laatimaan valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Lainsäädäntö velvoittaa liittämään tähän asiakirjaan muut laissa määritellyt alueelliset hyvinvointisuunnitelmat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 417/2007, 12 §),
- alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), 13a §),
- alueellinen neuvolasuunnitelma (terveydenhuoltolaki (1326/2010), 15 §),
- alueellinen suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (908/2012), 5 §) sekä
- alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä(523/2015), 5 §).

Kaikilla hyvinvointisuunnitelmilla on yhteisen tilannekuvan perusteella muodostetut yhteiset painopisteet ja näiden tavoitteet. Asiakirjat on muutoin valmisteltu omina kokonaisuuksinaan.

Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026:n kertomusosa kuvaa pirkanmaalaisen väestön hyvinvoinnin tilaa sovittujen indikaattoreiden (tunnuslukujen) kautta sekä edellisen kauden vastaavan asiakirjan painopisteiden ja tavoitteiden toimeenpanoa. Nämä ovat muodostaneet perustan asiakirjan suunnitelmaosalle. Se sisältää hyvinvointialueen ensimmäiselle valtuustokaudelle alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, niiden tavoitteet ja toimeenpanosuunnitelman. Suunnitelmien toimeenpanosuunnitelmat kuvaavat, miten kunkin hyvinvointisuunnitelman kautta edistetään Pirkanmaan väestön hyvinvointia ja terveyttä ja tuetaan arjessa pärjäämistä yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Toimeenpanosuunnitelmat toteuttavat osaltaan Pirhan strategian toimeenpanoa ja niiden toimeenpano on osa kaikkien Pirhan palvelulinjojen toimintaa. Valmistelussa on huomioitu myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2023–2026 sekä kunnan ja hyvinvointialueen valtiosuuden perustana olevien HYTE-kerrointen tunnusluvut (indikaattorit).

Alueellisten hyvinvointisuunnitelmien valmistelun ohjausryhmä on hyväksynyt valmistelun välivaiheet: tilannekuvan perustana käytettävän indikaattoripaketin ja siitä nostetut alueelliset väestötason hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet sekä näiden tavoitteet ja asiakirjojen lähettämisen lausuntokierrokselle. Asiakirjojen valmisteluun on osallistunut

toimijoita hyvinvointialueen eri palvelulinjoilta, valiokunnista ja vaikuttamistoimielimistä, kunnista sekä kolmannen sektorin toimijoista. Lisäksi kunnat ovat osallistuneet valmisteluun alueellisen hyvinvointikoordinaattoreiden verkoston kautta.

Alueellisen hyvinvointikertomus ja -suunnitelman toimeenpanosuunnitelmassa on ehdotukset arviointimenettelyineen siitä, miten alueellisten painopisteiden ja niiden tavoitteiden toimeenpanoa voi toteuttaa kunnassa ja muissa sidosryhmissä. Kunnan hyvinvointityö koskee kaikkia toimialoja, joten asiakirjasta toivotaan laajaa keskustelua eri toimielimissä.

Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026 sekä siihen liitettävät alueelliset hyvinvointisuunnitelmat päivitetään lausuntokierroksen jälkeen. Asiakirjat hyväksyy lopulta Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto.

Pirkanmaan hyvinvointialue pyytää kuntia ja muita tahoja antamaan lausuntonsa Pirkanmaan alueellisesta hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026:sta sekä siihen liitettävistä alueellisista hyvinvointisuunnitelmista. **Lausuntoa pyydetään erityisesti asiakirjoissa esitettyjen toimeenpanosuunnitelmien sisällöstä ja yhteisestä toimeenpanosta.**

Hyvinvointijohtaja esittelee kokouksessa Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman 2024-2025 sekä alueellisen suunnitelman 2023-2026 toimenpide-ehdotukset lähekeskustelun pohjaksi.

Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala
Päätösehdotus	Vanhusneuvosto käy lähetekeskustelua asiasta.
Päätös	<p>Vanhusneuvosto tutustui ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmaan ja nosti esiin seuraavat asiat:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on tehty eri ajalle kuin alueellinen suunnitelma. Olisi selkeintä, jos kaikki suunnitelmat olisi tehty yhtä pitkälle ajanjaksolle.- Lähitorit ovat keskeinen toimija. Lähitorien saavutettavuus pitää varmistaa myös haja-asutusalueella (mm. kuljetukset tai jalkautuva lähitori kylille)- Lähitoreja tulisi kehittää asiakaslähtöisesti ja niiden tulee vastata ko. alueen asukkaiden tarpeisiin, joten lähitoritkin saattavat olla keskenään erilaisia.- Ikäihmiset eivät ole yksi homogeeninen joukko, vaan mm. eri ikäryhmien tarpeet ja toimintakyky on hyvin erilainen. Myös tämä tulisi näkyä suunnitelmassa.- Yhteistyö 3. sektorin kanssa keskeistä.- Suunnitelmassa ei voida päättää kuin Pirhan toimivaltaan kuuluvista asioista. Kuntien palveluista sekä hyte-työstä, sen tavoitteista ja resursseista päätetään erikseen jokaisen kunnan omissa toimielimissä.

Vammaisneuvosto 24.10.2023 § 19

Valmistelija Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Hyvinvointijohtaja esittelee kokouksessa Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman 2024-2025 sekä alueellisen suunnitelman 2023-2026 toimenpide-ehdotukset lähekeskustelun pohjaksi.

Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala
Päätösehdotus	Vammaisneuvosto käy lähetekeskustelua asiasta.
Päätös	<p>Vammaisneuvosto tutustui suunnitelmaan ja nosti esiin seuraavat asiat:</p> <ul style="list-style-type: none">- Esteettömyysasiat ovat kunnan yksi keskeinen asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävä toiminta.- Järjestöjen rooli on keskeinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, myös vertaistuen merkitys on suuri yksilötasolla.- Myös kulttuuripalveluilla on suuri merkitys hyte-työssä ja tämä tulisi näkyä vahvemmin suunnitelmassa.- Jatkossa on tärkeää varmistaa saavutettavat palvelut. Kaikki eivät pysty käyttämään digipalveluita itsenäisesti, joten tarvitaan aiempaa enemmän opastusta/neuvontaa esim. kuntien palvelupisteissä sekä asiakasohjausta. Päätösehdotus hyväksyttiin. <p>Merkittiin, että hyvinvointijohtaja Tuija Peurala oli asiantuntijana paikalla tämän pykälän käsittelyn aikana.</p> <p>Merkittiin, että kokouksesta poistuivat tämän pykälän käsittelyn ajaksi kello 15.25 jääveinä hallituksen jäsenet Sami Kymäläinen, Anne Kahelin, valtuuston puheenjohtaja Heidi Jakara ja valtuuston I varapuheenjohtaja Marjo Mäkinen-Aakula.</p> <p>Merkittiin, että hallituksen jäsen Touko Sikala saapui kokoukseen kello 15.31 tämän pykälän käsittelyn jälkeen.</p>

Elämänlaatulautakunta 25.10.2023 § 125

Valmistelija	Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala
	<p>Hyvinvointijohtaja esittelee kokouksessa Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelman luonnokset lähetekeskustelun pohjaksi.</p> <p>Oriveden kaupungin lausunto käsitellään kaupunginhallituksen kokouksessa 13.11.2023.</p>
Toimivalta	Hallintosääntö 27 §
Esittelijä	Liikuntapäällikkö Roope Marski
Päätösehdotus	Elämänlaatulautakunta merkitsee asian tiedoksi ja käy lähetekeskustelun suunnitelmista.
Päätös	<p>Elämänlaatulautakunta kävi lähetekeskustelun lausuntopyynnöstä ja nosti esiin seuraavat asiat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Kunnilla on varattu resurssit palvelujensa tuottamiseen, päätösvalta

resurssien käytöstä ja palvelujen toteutuksesta tulee jatkossakin säilyä kunnilla.

-Suunnitelman vastuut tulee määritellä selkeämmin.

-Tavoitteet ja mittarit liittyvät HYTE-kertoimeen, jonka mukaan kunnat saavat valtion osuutta. Kertoimen laskennassa tulee olla keino huomioida tasapuolisuus sekä kuntien erilaiset resurssit ja olosuhteet.

-Suunnitelmasta tulee selvittää, miten käytännössä toteutuu Pirhan vahva tuki, joka mainitaan useassa suunnitelman eri kohdassa.

Pöytäkirjaan merkitään että hyvinvointijohtaja Tuija Peurala poistui käsittelyn jälkeen kokouksesta klo 20:00.

Kaupunginhallitus 13.11.2023 § 234
488/00.05.02/2023

Valmistelija

Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Oriveden kaupungilla lausuntoa on käyty läpi laaja-alaisesti mm. hyvinvointiryhmässä, perhekeskusverkostoissa, elämänlaatulautakunnassa sekä vanhus- ja vammaisneuvostoissa. Toimielinten näkemykset on kirjattu ko. kokouksien päätösosioon (ks. yllä oleva teksti).

Pirkanmaan hyvinvointialueen suunnitelmien painopisteet ja tavoitteet ovat samansuuntaisia Oriveden hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kanssa, ja tämä tarjoaa hyvän pohjan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyölle. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma tukee myös kuntia omien suunnitelmien laadinnassa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman rakenne on kunnille tuttu, koska ko. suunnitelmia on tehty jo kolmelle edelliselle valtuustokaudelle Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä. Asiakirjassa selkeästi esitetään hyvinvointialueen omat toimenpiteet sekä ehdotuksia kunnille ja järjestöille toimenpiteiksi.

Muissa suunnitelmissa, erityisesti lasten ja nuorten suunnitelmassa, on kirjattu monia tavoitteita ja toimenpiteitä, joissa toimivalta on kunnilla, eikä hyvinvointialue voi päättää ko. toimenpiteiden toteuttamisesta yksin. Tällaisia ovat kaikki mm. varhaiskasvatusta, kouluja, nuorisotyötä ja muita vapaa-aikapalveluita koskevat tavoitteet. Tavoitteet ja toimenpiteet ovat sinällään hyviä, mutta niiden toteuttaminen vaatii usein myös lisäresursseja, joista jokainen kunta päättää itse. Suunnitelmia tulee tarkentaa tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta niin, että suunnitelmissa selkeästi erotetaan ne toimenpiteet, joista hyvinvointialue voi itse päättää ja ne toimenpiteet, joissa toimivalta on kunnilla ja hyvinvointialue voi tehdä esimerkiksi ehdotuksia kunnille ko. palvelujen kehittämiseksi.

Suunnitelmien toteutuksessa tulee myös huomioida se, että kunnat ovat hyvin erilaisia ja myös hyte-työhön on käytettävissä erilaiset resurssit. Pienissä kunnissa ei ole järkevää perustaa kaikkia samoja työryhmiä, viestintäkanavia ym. kuin isommassa kunnissa. Tällaisia tavoitteita ei ole syytä kirjata suunnitelmaan, vaan kunnat voivat toimia hyvinkin eri tavoin ja erilaisilla rakenteilla toteuttaen kuitenkin laadukasta ja vaikuttavaa hyte-työtä. Myös kuntien erilainen ikärakenne, sosiaaliekonominen rakenne sekä kuntakohtaiset indikaattorit vaikuttavat siihen, että eri kunnissa on

jatkossakin erilaiset painopistealueet ja niukkoja resursseja kannattaa kohdentaa tämän kuntakohtaisen tarpeen mukaisesti.

Jatkossa tulee myös selkeästi määritellä, kuka hyvinvointialueella konkreettisesti toimii kunkin kunnan vastinparina eri palveluissa ja yhdyspinnoilla. Kuntiin tulee toimittaa yhdyshenkilöiden yhteystiedot ja tietojen ajantasaisuudesta täytyy huolehtia. Toimivan yhteistyön rakentuminen edellyttää, että nämä perusasiat ovat ensin kunnossa. Myös esim. eri palvelupoluissa ja ennaltaehkäisevässä työssä tulee määritellä tarkemmin konkreettinen työnjako sekä yhteistyörakenteet kuntien ja hyvinvointialueen välillä.

Toimivalta

hallintosääntö 23 §

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Pirkanmaan hyvinvointialueelle selostusosassa esitetyn lausunnon.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että hyvinvointijohtaja Tuija Peurala oli asiantuntijana paikalla tämän pykälän käsittelyn aikana.

Merkittiin, että kokouksesta poistuivat tämän pykälän käsittelyn ajaksi kello 15.25 jääveinä hallituksen jäsenet Sami Kymäläinen, Anne Kahelin, valtuuston puheenjohtaja Heidi Jakara ja valtuuston I varapuheenjohtaja Marjo Mäkinen-Aakula.

Merkittiin, että hallituksen jäsen Touko Sikala saapui kokoukseen kello 15.31 tämän pykälän käsittelyn jälkeen.